

PRAMENĚ

Ročník XIV DECEMBER - JANUÁR 2016 Cena 0,40 €

Nedávno som sa započúval do zamyslenia známeho pravoslávneho publicistu a misionára Ruskej Pravoslávnej Cirkvi, o. Andreja Tkačeva, na tému Nového Roka. Tento občiansky sviatok, ktorý veľmi dobre poznáme aj my, bol veľmi intenzívne propagovaný v časoch socializmu, ktorého plody duchovnej vojny „požehnané“ zbierame dnes, a ktorý mal za cieľ nahradiť veľké zimné kresťanské sviatky Narodenia a Zjavenia sa Christa Spasiteľa ... Pozorujúc

svet dnes, smutne treba konštatovať – celkom úspešne sa im to podarilo...

Otec Andrej, jemu vlastnými, hoc tvrdými slovami a prirovnaniami, ostrými ako britva, vystihol podstatu prežívania tohto obdobia mnohými, neraz k viere hlásiacimi sa ľuďmi. Samozrejme, neostal iba pri chmúrnom vykreslení znamení doby – ale ukázal aj spôsob, ako posvätiť ideu tohto svetského sviatku a premeniť ju na začiatok cesty k záchrane...

Táto jeho úvaha sa stala podnetom aj k napísaniu týchto pár riadkov.

ABY NOVÝ ROK BOL SKUTOČNE NOVÝM

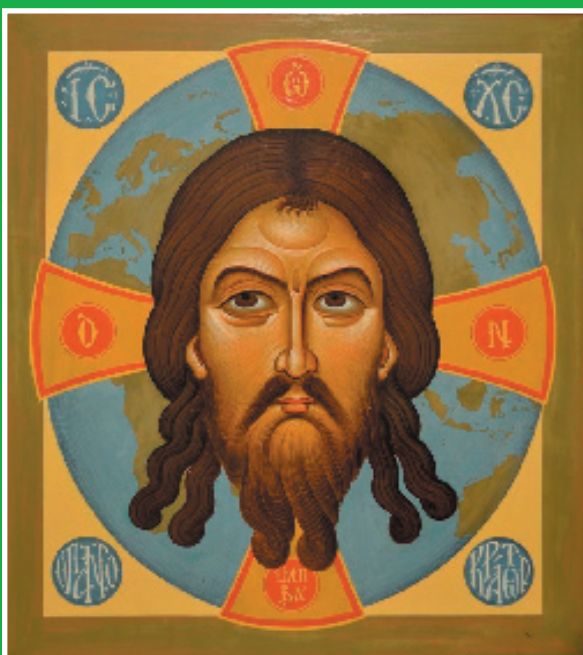
Rôzne štatistiky, ankety, prinášajú informácie, že každým rokom, čím ďalej, SVIATKY NARODENIA CHRISTA STRÁCAJÚ SVOJ NÁBOŽENSKÝ ROZMER a ľudia si stále častejšie v tomto období posielajú pozdravy, sms-ky, maily, nie z príležitosti sviatku Príchodu Spasiteľa, či Bohozjavenia, ale pri príležitosti akéhosi „amorfného“ sviatku, ponúkajúceho priateľské stretnutia pri obloženej mise a šampuse - Toto je náš, dnešným človekom tak milovaný Nový Rok, ... naplňujúci virtuálny éter krásnymi, neraz neadresnými slovami a frázami : „Šťastný Nový Rok!“, ... „Happy New Year!“ ... „Pf 2016!“

Skutočne húževnatým učiteľom tradície „Nového Roka“ boli sovietski ideológovia. Keby nie ich tlaku, nikto by nevkladal toľko očakávania a úsilia do príprav na moment, kedy sa otočí stránka kalendára. Stačí len pripomenúť, ako tento deň trávili naši predkovia ešte v časoch, kým vianočnú betlehémsku hviezdu nezamenila krvou zaliata červená - tento

deň bol taký ako každý iný, naplnený povinnosťami, radosťami i starosťami každodenného života; večer s modlitbou na perách ďakujúc Bohu za čas, ktorý prešiel a ráno znova vstávajúc s modlitbou k Bohu, aby požehnal dni, ktoré prichádzajú.

Neskôr všetky „štátom prikázané sviatky“, plné víťazstva a sily „strany a vlády“, vyžadovali buď to patetický smútok, alebo nespútanú radosť - jednoducho, nebolo miesta byť trochu človekom. Odtiaľ aj vychádzalo to detské upnutie sa na novoročnú noc, k vôni ozdobeného stromčeka, cukríkom v pozlátku, v šore vystatým mandarínkam... To však je aj najlepším dôkazom toho, že starnúť môže naše telo, ale DUŠA HOC ZAODETÁ V SMRTEĽNÉ, KAŽDÝM DŇOM HYNÚCE TELO, NECHCE STARNÚŤ, NEMÔŽE, A ANI TO NEVIE. ONA OSTANE DETSKOU, ... TŮŽIACOU PO ROZPRÁVKE, KDE DOBRO VÍTAZÍ NAD ZLOM., TŮŽIACOU PO INOM „NEZEMSKOM“ SVETE, PO ZÁZRAKU...

No, v tej poetickej idylke sviatkovania Nového Roka je často aj dosť „nečistoty“, ktorá vychádza z toho, že v Novom Roku neraz ničoho nového, okrem novej cifry v kalendári, niet. Všetko ostatné ostáva staré. Človek prirodzene z roka na rok ťahá so sebou svoju starú truhlicu plnú strastí, neduhov a zlovykov. Preto aj každý nový rok - ostáva starým, ... jednoducho, v našom živote nič sa nemení (napriek, neraz mnohým krásnym predsavzatiam). Ako hovorí staré príslovie,

dokončenie zo str. 2.

opakujúc prorocké slová Písma: „Kde strom spadol, tam aj leží“, majú na mysli naše zlozvyky zakoreňujúce hriech v našom živote. Aby sme toto zmenili, je potrebné čosi kreatívne, čosi skutočne nové - napríklad, privítať Nový Rok bez alkoholu a televízora... Chvála Hospodu Bohu, začínajú sa objavovať aj tu prvé lastovičky a veriaci kresťania, tu i tam, novoročnú noc, či už sami alebo v spoločnostiach, trávajú v modlitebnom bdení. To je skutočne čosi NOVÉ - nové, ktoré otvára dvere nového života.

Nad bránou Dantheho Pekla bol nápis: „Ty, ktorý vchádzaš, rozlúč sa s nádejou“ (Peklo, III. pieseň). Nad bránou nového kalendárneho roka by bolo potrebné napísať: „KAŽDÝ, KTO ZAČÍNAŠ TENTO ROK, ZANECHAJ VŠETKO ZLÉ“. VTEDY TENTO ROK BUDE SKUTOČNE NOVÝM, KEĎ HO ZAČNEME S TÚŽBOU OBNOVIŤ SA - BORIŤ SA SO ZLÝMI NÁVYKMI A ZDOBIJAŤ TO, ČO JE DOBRÉ.

Christos nám dáva radu, „byť opatrnými ako zmija“. Skúsme sa niekedy nad týmito slovami zamyslieť, nehľadáajúc nejaké veľké teologické objavy., ale len tak sa gazdovským okom prizrime tomu Božiemu stvoreniu - zistíme, že práve tento tvor regulárne mení svoju kožu, a keď ju mení - musí sa predierať pomedzi ostne konárov, či štrbinami tvrdých, ostrých skál. Či ho to bolí, neviem povedať, ale isté je, že stará koža ako šupka schádza a dáva miesto novému koženému obleku. A tu je aj duchovný odkaz Christovej rady nám.

Nový Rok - čas, kedy spolu so zemou, na ktorej prechádzame svoje životné cesty, sme uzatvorili ďalší kruh na jej púti okolo slnka. Je to CHVÍĽA, KTORÁ BY MALA BYŤ POSVÄTENÁ MODLITBE POĎAKOVANIA ZA PREDOŠLÉ A PROSBY O POŽEHNANIE BUDÚCEHO; a aké väčšie a dôstojnejšie vďakyvdanie môžeme dať Bohu než je sv. liturgia?! Dal by Hospodin, aby aj u nás k liturgickej paschálnej a roždestvenskej noci pribudla aj novoročná - nevychádzajúca síce z dogmatického učenia, ale z našej

každodennej potreby a túžby po Bohu.

Samozrejme, že sme si už zvykli na priam „predpísanú zábavu“ tohto času - ohňostroje, alkohol, davová psychóza chichotania sa na vtipoch bez akejkoľvek pointy a logiky... Ale, čo je na tom „nové“ - veď to sa dnes deje každý deň... Keď však chceme skutočne privítať NOVÝ ROK, skúsme to so svetom „otrasajúcou novinkou“ - SPOMENŤ SI NA BOHA !!! ... „HOSPODI POMILUJ“, ... „HOSPODI BLAHOSLOVI“, - neviem, možno máte iný názor, no mne sa toto zdá byť skutočnou oslavou rozlúčky so starým a privítaním nového roka.

A ešte jedno - samotný dátum Nového Roka. V minulosti sa začiatok Nového Roka dával rôzne - začiatkom marca, začiatkom septembra, na sviatok sv. Vasilija... Dnes sa deň občianskeho Nového Roka spája s menom rímskeho pápeža sv. Silvestra (+ 335) - zaujímavý je fakt, že tento človek horlivo bojoval za liturgiu, upevnenie viery Christovej v Ríme, ktorý vstupoval do novej éry Cirkvi, a medzi iným ostro vystupoval proti bujarým zábavám, ktoré sa dnes stali neodmysliteľnou súčasťou dňa jeho pamiatky.

Aj dnes si pripomíname Nový Rok - jedni, občiansky 1. januára, ďalší cirkevný 1. septembra (či už podľa nového, či starého kalendára), ešte ďalší „rusnacky“ Nový Rok ... Nakoniec je to jedno - nech má každý hoci svoj vlastný „Nový Rok“ - veď v skutočnosti aj deň narodenia každého z nás, je naším vlastným novým rokom života. No čo je podstatné, aby v nás nastúpila túžba po zmene a tento čas, ABY SA STAL „NOVÝM LITOM BLAHOSTI BOŽEJ - NOVÝM ČASOM BOŽEJ MILOSTI !!!“

Lebo, ak sa človek nechce meniť - nooo, čo nového mu prinesie táto, tak oslavovaná novoročná silvestrovská noc? ... Nič !!! ... Chlebičky si môžeš urobiť aj na ďalší deň, ... petardy budú búchať ešte ďalších pár nocí, ... a hlava „po opici“ bude zajtra bolieť, tak isto ako včera... BEZ VIERY V CHRISTA A BEZ MODLITBY sa nakoniec všetky prežité roky takého človeka - „rok krysy, opice, svine“ - spoja do jedného zliateho roka, ktorý bude ocenením celého života - „rok somára“.

Drahí moji, na záver tohto zamyslenia, prijmite moje vyznanie, a zároveň prianie. Aj na prahu tohoto nového roka, tak ako mnoho raz predtým, som si dal predsavzatie začať odznova... Nooo, isto mnohí potvrdíte, že aj pominulé roky sme nakoniec museli konštatovať, že sme často, žiaľ Bohu, tam, kde sme boli., ... Ale nádej ostáva !!! A s tou by som sa chcel podeliť a zapriať v hojnosti každému z nás - AJ TENTO ROK POĎME SKÚŠAŤ UROBIŤ HO SKUTOČNE NOVÝM !!! A ABY SA STAL NOVÝM, ZAČNIME S OBNOVOU SEBA !!! V TOM NÁM BOŽE POMÁHAJ !!!

S prianím hojných Božích milostí,
o. Nikodím (Dušan TOMKO), šéfredaktor

Betlehemská jaskyňa, ... škola viery, nádeje a lásky

Stojíme symbolicky pri betlehemskej jaskyni, kde v jasliah leží nemluvniatko ovinuté plienkami. Pokúsme sa duchovne spojiť s Presväťou Bohorodičkou a

spravodlivým Jozefom a chvíľu rozjímajme.

„Blahoslavené oči, ktoré vidia, čo vy vidíte“ (Lk 10, 23). Ne-spomeneš si na tieto slová, keď vidíš Presväťu Bohorodičku a spravodlivého Jozefa pred Synom Božím v betlehemskej jaskyni? Kto je Ten, na ktorého sa ich, aj naše oči, pozerajú s takou radosťou? Stelesnený Syn nebeského Otca, ozajstný Boh! Nie je to anjel v podobe človeka, pretože tisíce anjelov Ho nazývajú svojim Hospodinom. Nie je ani druhom cherubínov, ale je ich Bohom. Nie je z počtu serafínov, ktorí neprestajne pred vyvýšeným trónom najvyššieho Boha spievajú: „Svätý, svätý, svätý je Hospodin mocností, ktorému sa klaňajú všetky nebeské sily“. A tohoto Hospodina mocností v nežnej detskej podobe môže žena - matka, Presväťa Bohorodička, nazvať svojim Dieťaťom - ozajstným Synom. Ale, či všetci, ktorí Ho videli aj považovali za Syna Božieho, ako Prečistá Bohorodička a sv. Jozef? Veľa bolo takých, ktorí videli Isusa na uliciach nazaretských, alebo jeruzalemských a nepomenovali Ho ináč len synom tesára. Ba, čo viac, podaktorí Ho považovali za zvodcu, falošného proroka a preto kričali: „Ukrižuj Ho!“ Prečo je tu taký rozdiel vo vzťahu k Isusovi?

Svätí anjeli, pastieri, Presväťa Bohorodička a spravodlivý Jozef Obručník sa pozerali na novonarodené dieťa vo svetle svätej viery, ktorou boli osvietení. Ostatní neboli osvietení týmto svetlom. Betlehemske svetlo svätej viery nás naplnia sladkou radosťou! Šťastná bola Alžbeta, keď sa presvedčila o plode svojho života, a blahorečila Presväťu Pannu Máriu ešte pred narodením Spasiteľa. Pýtame sa, kto ju odmenil týmto svetlom poznania? Presvedčivo tvrdíme, že to bolo Božie Dieťa! Veď, či nie je Isus Syn Boží Svetlom sveta? Len On nás osvetľuje svetlom svätej viery. Sami v sebe nemôžeme nájsť vieru, ako nemôžeme nájsť lúč letného slnka v temnej noci. On - Svetlo sveta prišiel, aby každého veriaceho osvietil svetlom viery. Nemôže za to, že niektorí počúvali a nepočuli, pozerali a nevideli. Takíto sediaci v tme svetlo viery nevideli. O Isuse, Matka Božia, spravodlivý Jozef, pomôžte mi, aby som navždy stál s tými, čo sú objatí svetlom poznania svojho Spasiteľa! Potrebujem živú vieru, ktorá sa má stať prameňom všetkých mojich predsavzatí! Všetci svätí, zvlášť apoštoli a mučeníci, stali sa pre svoju tvrdú vieru hrdinami. Hrdinsky víťazili nad svojimi prenasledovateľmi, hrdinskou smrťou zomierali. V čom máme hľadať podstatu veľkých činov, ktoré svätí vykonali? Sv. apoštol hovorí: „vierou podmaňovali kráľovstvá, konali spravodlivosť, dosahovali zaslúbenia, zapchávali tlamu levom, uháňali moc ohňa, unikli ostriu meča, stáli sa z nevládných mocnými, zmužnievali v boji, zaháňali šíky cudzích vojsk“ (Žid 11, 33 - 34). V týchto slovách sa skrýva tajomstvo histórie kresťanských národov. Malá viera - malá sila, veľká viera - veľká sila, ktorou je možné víťaziť, lebo ona premohla svet. Taká viera je našim dedičstvom svätých. Uvedomujeme si, že pre veriaceho je všetko možné? Ak si málo dokonalý, pýtaš sa: „Prečo?“ Či to nie je preto, že máš malú vieru? Prečo? Prečo znižuješ silu jedného, alebo druhého pravidla, či nie pre malosť vlastnej viery? Prečo prejavuješ k svojmu bratovi malú lásku? Asi preto, lebo svojou malou vierou nevidíš pod jeho úbohým odevom svetlosť pokladu v jeho duši. Prečo hľadáš pre seba výhody, aby si nimi predĺžil svoj život? Nevidíš okom viery tých, čo trpeli za Christa, a v deň Svetlého Vzkriesenia budú svietiť v svojej nezvratnej kráse? Prečo sa netešíš utrpeniu, či nestojíš o sľúbenú odmenu - korunu Kráľovstva Božieho? Netešíš sa asi preto, lebo tvoja viera nie je taká silná, aby si mohol povedať s apoštolom: „Lebo tak súdím, že utrpenia terajšej doby nie sú rovné sláve, ktorá sa má

zjaviť na nás“ (Rim 8, 18).

„Zvestujem vám veľkú radosť.“ - týmito slovami sa prihovril anjel Boží k prvým ctiteľom Novonarodeného Kráľa v Betleheme, Spasiteľa sveta, Hospodina neba a zeme. Rozjímaj s tými, čo stáli pri jasliah a uvažuj, akým slabým, dočasným a málo cenným stvorením je človek bez nádeje na pomoc Božiu. „Každé telo je tráva a všetka jeho nádhera s'á poľný kvet. Naozaj, ľudia sú tráva. Usychá tráva, vädne kvet, keď dych Hospodinov zavanie naň“ (Iz 40, 6 - 8). Zem si a do zeme odídeš! Pripomína ti každá predošlá hodina. Ďalej si pomysli, aká je slabá tvoja duša a vždy len ku zlému sa skláňa. A skús povedať s apoštolom: „Biedny ja človek! Kto ma vytrhne z tohto tela smrti?“ (Rim 7, 24). Ale zahľad sa do jasli! Tu vidíš svojho Boha, ktorý ukryl svoju všemohúcnosť z lásky v slabom ľudskom tele, aby premenil slabosť v silu Božiu. Čo je slabšie od ľudskej prírody? A kde je ona najslabšia, či nie v dieťati? Ale pozri! Slabé rameno Dieťaťa Isusa je súčasne ramenom Božím, všemohúcim, ktoré vzalo na seba nebo a zem. On Spasiteľ povedal: „Daná mi je všetka moc na nebi a na zemi“ (Mt 28, 18). On, ako Božie Dieťa, dáva ti tiež silu pre všetko, čo by si mal urobiť. S Jeho pomocou dosiahneš tiež hrdinsky aj vysoký stupeň kresťanskej cnosti. „Všetko môžem v Christu, ktorý ma posilňuje“ (Fil 4, 13) - presvedča nás ap. Pavel. Odkiaľ je táto smelá výpoveď? Pramení z toho, že apoštol Pavel žil v úzkom spojení s Christom, dokonca až tak bol s Ním spätý, že nebál sa povedať: „a nežijem už ja, ale žije vo mne Christos“ (Gal 2, 20). Spoj sa aj ty tak s Christom a určite budeš môcť povedať to isté! V mene Božom pokús sa a určite budeš môcť robiť podobné veci. Aj ty si dieťa Božie, preto sa k tebe prihovára sv. Ján Bohoslov: „Milovaní, teraz sme dieťkami Božími, a ešte nevyšlo najavo, čím budeme. Vieme, že keď výjde najavo, Jemu budeme podobní, lebo Ho uvidíme takého, aký Je“ (1 Jn 3, 2).

Úfaj na Boha, vkladaj nádej do Isusa, určite ti dá potrebnú silu. Celou svojou bytosťou pristúp k Jasliam, k tomu trónu lásky, z ktorého Božský Spasiteľ v betlehemskej jaskyni preukazuje lásku, aby v odpovedajúcom čase si získal milosť. Tu máš príležitosť naučiť sa od Presvätej Bohorodičky, čo je trpkosť a aké môžu byť ťažkosti, ktoré ona znášala, no nepadaj do zúfalstva! Porodila Isusa v chladnej jaskyni, chladnou nocou Ho prevádzala do

dokončenie zo str. 3.

Egypta, vychovala pri skromnosti v Nazarete, ale do zúfalstva nepadala. Aj ty si niekedy smutný, ponížený a sklamaný. Vždy úfaj na Boha, a vždy vkladaj do Neho nádej. On zármutok a všetko, čo ťa sužuje, vyženie z tvojho srdca. Možno strácaš chuť do práce? Zober si príklad z roľníka. Prečo obrába svoje polia? Či nie preto, aby sa mohol tešiť na dobrú žatvu? Čaká na hojnú úrodu, ktorú uloží do sýpky. Preto získava elán do svedomitejšej práce. Za trpezlivosť sa dáva odmena - Kráľovstvo Božie. Ale, ak sa spoliehaš viac na seba, resp. na ľudskú vernosť, niet ti pomoci! Pamätaj si, že Pán Boh takým neposkytuje svoju pomoc ani svoju silu! A napokon netúžiš po nebeskej Otčine? Po Kráľovstve nebeskom, kde ťa Isus chce korunovať, dať ti korunu spravodlivých, ktorá ti je zaručená podľa víťazstva. Alebo sa bojíš byť oddelený a prebývať s Christom? Nie je tvoj strach príčinou tvojej náklonnosti k svetu a k rôznym svetským starostiam? Užitočnejšie bude, ak sa s dôverou pomodlíš slovami žalmistu: „Keby som išiel aj údolím smrteľného tieňa, nezľaknem sa zlého, lebo Ty si so mnou, Tvoj prút a Tvoja palica ma potešujú“ (Ž 22, 4).

V jasliach leží Dieťaťko a Jeho srdiečko prelieva lásku, naplnenú bezhraničným milosrdenstvom. Ponáhľaj sa k Nemu, ak túžiš zapáliť plameň lásky života v tvojom srdci. Vypros od nemlúvnika Isusa lásku! Pocítiš, že aj v tvojom srdci bude splnené želanie lásky. Lebo On vlastne, preto prišiel na tento

svet, a nič iného nechce, len to, aby zapálil ten oheň lásky v našich srdciach. Spasiteľ povedal: „Bezo Mňa nič nemôžete činiť“ (Jn 15, 5). Ani najmenšiu iskierku Božej lásky nedostaneš, iba cez najsvätejšie čítanie, resp. v súcite k tebe, samým Isusom Christom. To je ten Prameň, ku ktorému je potrebné pristupovať a čerpať z Neho potrebnú lásku tvojej duši. Pozdvihni svoje ruky a srdce doborečením k Božskému Dieťaťku! Pristúp a On ťa osvieti. Nebýva, aby učiteľ nalieval svojim žiakom svoju múdrosť do hlavy. V škole lásky u Boha je iný postup. Tento Učiteľ v Betlehenských jasliach skutočne nalieva do našich srdc svoju Božskú lásku, ktorá je základom všetkej múdrosti. Preto sa s dôverou modlí: „Isuse, Bože môj, Ty si mi všetkým, daj mi z Tvojej lásky!“ Milujme Boha, „lebo On prv miloval nás“, hovorí sv. Ján (1 Jn 4, 19). On si vzal do srdca toto napomínanie. Aj ty si ho tak vezmeš? Keď budeš sám seba pozorovať, zvoláš na Christa: „Nik nás neodlúči od Tvojej lásky!“ Takto vo veľkých mukách volali mučeníci. Nuž, naučme sa od nich tej neprekonateľnej lásky. Oni aj vo chvíli, keď im hrozili trestom smrti, zostali neprekonateľní v Christovi. Venuj Mu aj ty svoje srdce, o ktorom sám Spasiteľ povedal: „Aj hľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem stolovať s ním a on so Mnou“ (Zjav 3, 20).

Z archívnych zdrojov

blahej pamäti † Mitr. prot. Juraj KUZAN

Pútnický chrám v Nižnej Rybnici pod svojim krovom prijal pravoslávnych veriacich, ktorí hoc žijú v prevažne novoštylnom prostredí, snažia sa svoju vieru žiť podľa starého, juliánskeho kalendára. V duchovnej radosti, zozbieraní z rôznych kútov eparchie, sme ako jedna rodina mohli radostne vospievať do sveta : S NAMI BOH, ČUJTE VŠETKY NÁRODY...

Staroštýlni veriaci oslávili sviatky Christovho Narodenia v pútnickom chráme v Nižnej Rybnici

Pozdravujeme všetkých, ktorí sa spolu s nami radovali v rybnickom pútnickom chráme a okúsili kúsok blahodati Božej počas Roždestvenských sviatkov podľa juliánskeho kalendára. Tešili sme sa spolu s domácimi, ako aj s veriacimi blízkeho, či ďalekého okolia.

Bol to neopísateľný pocit plný milosti Božej, keď chrámom veriaci ľud zaspieval: „Roždestvo Tvoje...“, a na Utreni všetci z úprimnej radosti spievali: „Dnes Christos v Viflejemi raždajetsja ot Dív...“. Bolo to niečo neveriteľne krásne, naplnené blahodaťou, ktorú sme si odniesli do svojich príbytkov !

Aj touto cestou by sme sa chceli v mene všetkých poďakovať, predovšetkým Nášmu Spasiteľovi Hospodinovi Isusovi Christovi za tento čas. Takisto poďakovanie patrí vladykovi Jurajovi, ktorí požehnal túto „Roždestvenskú púť staroštýlnych veriacich“, ako aj o. Nikodímovi Dušanovi Tomkovi za slúženie. Veríme, že sa v Rybnickom chráme ešte v hojnejšom počte budeme môcť stretnúť opäť o rok ! CHRISTOS RAŽDAJETSJA!!!

staroštýlni veriaci Zemplína

NOVÝ DIAKON MICHALOVSKO-KOŠICKEJ EPARCHIE

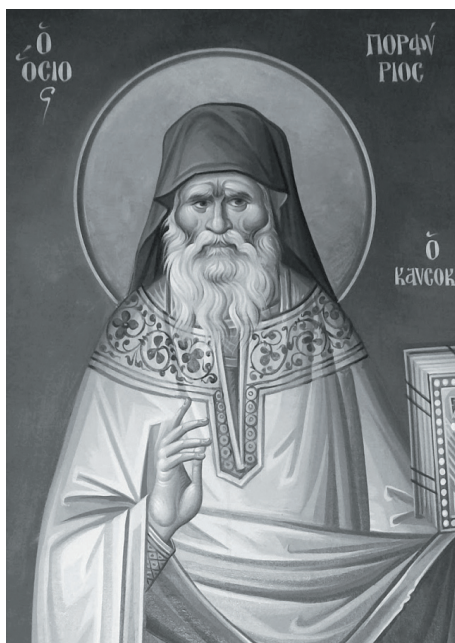
8. januára 2016, v deň Zboru Presvätej Bohorodičky (podľa juliánskeho kalendára), prijal vo svojej rodnej obci Beňatina, náš brat Miloš Surma diakonskú chirotoniu z rúk Vysokopreosviateného vладыky Juraja, arcibiskupa Michalovsko - košického. Vladyka Juraj sa prihovril k nemu krásnymi slovami a poznamenal, že počúvol Boží hlas, ktorý ho predurčil na túto službu pri Božom oltári. Počas svojej vysviacky dostal aj cirkevné meno Nikifor podľa gréckeho svätca, ktorý bude jeho patrónom.

Otcovi Nikiforovi želáme mnoho Božej milosti a síl v duchovnej činnosti. Axios! Na mnohaja i blahaja lita!

Text a foto – Viliam FENCÍK

O VÝCHOVE, DEŤOCH A VZÁJOMNÝCH VZŤAHOCH Duchovné rady starca Porfirija

Pôjdeš na potrat?

„Geronda, - začala mladá mamička, - teraz, kým som na začiatku tehotenstva, všetci mi radia, aby som si dala urobiť predpôrodné vyšetrenia. Robí sa to preto, aby sme sa presvedčili, či máme normálne dieťa bez akýchkoľvek fyzických zmien“.

„A čo urobíš, keď má dieťa nejaké odchýlky?“ - opýtal sa otec Porfirij. „Pôjdeš na potrat? ... Keď pôjdeš na

potrat, tak sa ma radšej nepýtaj na žiadne rady. Potom ti už nebudem môcť nič povedať“.

Keďže nemáte radi jeden druhého...

Jednym mladým manželom Starec povedal: „Pretože sa nemáte radi navzájom, dieťa, ktoré sa má skoro narodiť, bude mať vážne problémy“.

To proroctvo otca Porfirija sa naplnilo. Starec vedel, že chýbajúca láska medzi manželmi bude príčinou problémového

charakteru dieťaťa. Otec Porfirij tu potvrdil skutočnosť pedagogickej teórie, podľa ktorej „VÝCHOVA DIEŤAŤA SA ZACÍNA OD MOMENTU JEHO POČATIA“.

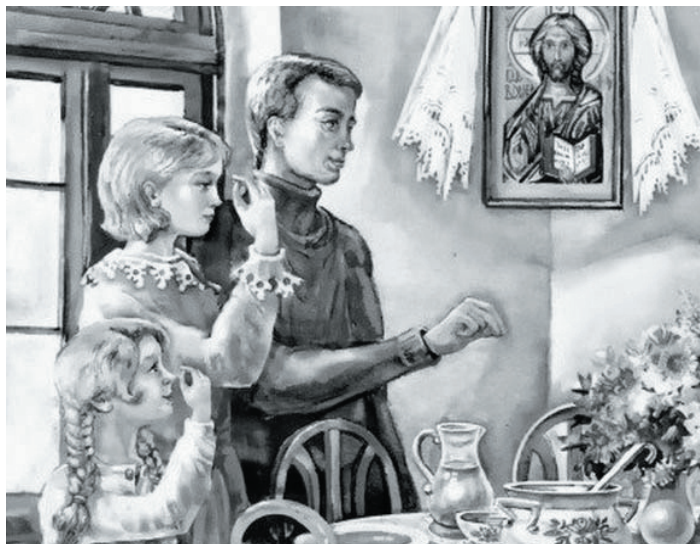
Oni sú tiež siroty!

Raz sme sedeli s otcom Porfirijom a rozprávali sa. Hovoril nám o tragicky totálnom nedostatku lásky vo svete v našej dobe. To všetko, podľa jeho slov, vyvoláva u ľudí pocit samoty, depresie, neistoty v seba a neistoty z budúcnosti.

„Choďte do detského domova, pozrite sa tam na nešťastné, bezbranné malé siroty. Sú ako jahňatá, ktoré stratili svoju matku, hľadajú, kto z návštevníkov im dá aspoň trošku lásky. Deti jednoducho lipnú k takému človeku a už je ich ťažko od neho odtrhnúť. CHOĎTE, POZRITE SA, AKO TŤUZIA PO LÁSKE. A ČÍM SA LÍŠIA OD NICH DETI, KTORÝCH RODIČIA NEĽÚBIA? ONI SÚ TAKÉ ISTÉ SIROTY“.

Raniš, aj keď mlčíš

Otec Porfirij hovoril: „Keď sú ľudia naštvaní a pobúrení, aj keď sa snažia ovládať a nič nehovoria, z nich (tj. z toho zla, ktoré sa nachádza v ich vnútri) vychádza akási zlá sila, ktorá zničujúco pôsobí na všetkých v ich okolí. Rodičia majú negatívny vplyv na svoje deti aj vtedy, keď vidia, že ich nepočúvajú, zdržiavajú sa a nič nehovoria. Myslia si: „Aby som nezranil dieťa, tak mu teraz nebudem nič hovoriť“. Odkiaľ majú vedieť, že ich zdržiavaný hnev je vlastne mečom, ktorý spôsobí smrteľnú ranu! Počuješ, čo ti hovorím? Smrteľnú ranu! Aj keď nepovieš ani slovo, môžeš na smrť ublížiť svojmu blížekemu. Naša duša nie je materiálna, a preto na ňu reálne vplyvajú rôzne duchovné sily - ako dobro, tak aj zlo!“

dokončenie zo str. 5.

Keď sa jeden človek opýtal Starca ohľadom zložitých vzťahov na svojom pracovisku, ten mu dal takúto radu: „NIKDY SI NEMÝSLI O DRUHÝCH ZLÉ. SVOJOU MODLITBOU, SVOJIM OBRÁTENÍM KU CHRISTOVI, POZITÍVNE VPLÝVAŠ NA SVOJICH BLÍZNYCH. KEĎ MYSLÍŠ O ĽUDOCH ZLÉ, VPLÝVAŠ NA NICH ZÁPORNE“.

Nepokojné dieťa

- Čo máme robiť, Geronda? Naše dieťa je veľmi nepokojné a plaché. „Tomu všetkému ste na vine vy sami, - odpovedal Starec. - Ešte, keď sa nachádzal v materinskom lone, svojimi zlými vzťahmi ste mu spôsobili emocionálne traumy, následky ktorých si poniesie počas celého života“.

Je malý, ale veľa rozumie!

Otec Porfirij hovoril, že rodičia by sa mali pekne správať aj v prítomnosti dojčiat. Nesmieme si myslieť: „On je maličký a ničomu nerozumie“. Pozrite sa, ako pozorne si dieťa, ktoré ešte nevie chodiť, obzerá každého nového človeka, ktorý vstupuje do jeho izby. Za niekoľko sekúnd, keď si Vy ani nestihnute o niečom pomyslieť, dieťa si o Vás urobí predstavu, aký ste človek, dajúc vám svoje psychologické hodnotenie.

Keď bol otec Porfirij spolupracovníkom mestskej nemocnice v Aténach, mnohí, tam pracujúci lekári, si uvedomovali, že je obdarovaný od Boha veľkými schopnosťami a prejavovali mu náležitú úctu. Veľmi často ho žiadali pred zložitou operáciou o jeho modlitbu. Keď si neboli istí svojou diagnózou, prosili otca Porfirija o jeho názor.

Raz si lekári pozvali blaženého Starca, aby im povedal svoj názor na jeden veľmi zvláštny prípad, s ktorým sa stretli - Žena porodila v nemocnici veľmi škaredé dieťa, ktoré malo na jednej strane tváre veľký nádor tmavej farby, ktorý svojim tvarom pripomínal baklažán. Predtým, než povedal svoj názor, otec Porfirij sa chcel stretnúť s matkou dieťaťa. Z rozhovoru s ňou sa dozvedel, že v jej susedstve žil jeden mladý človek, ktorý mal na tvári také isté znamienko ako jej práve narodený syn. Táto žena, keďže boli susedia, ho veľmi často stretávala a bolo jej ho veľmi ľúto. Keď sa vydala a otehotnela, tvár jej suseda so znamienkom sa pre ňu stala nočnou morou. Stretávajúc tohto mladého človeka si často myslela: „Aká hrôza je pre matku mať takéto dieťa. Keby som bola na jej mieste, akoby som to zniesla!“

Smutné myšlienky, ktoré často trápili túto ženu v čase jej tehotenstva, mali vplyv na jej plod. Výsledkom toho bolo, že sa jej narodilo dieťa s takým istým znamienkom. Takto otec Porfirij vysvetlil tento problém lekárom nemocnice aj samotnej matke novorodenca. Všetci s ním súhlasili.

Starec radil jednému pediatriovi: „Stále zdôrazňuj ženám – matkám, že si musia uvedomiť, ako výnimočne ich obdaroval Boh, stať sa matkami. Od momentu počatia plodu nosia v sebe druhý život. Nech sa neustále s ním rozprávajú, hladia, hladkajú svoje brucho. Dieťa nejakým tajným zázrakom to všetko veľmi dobre cíti.“

MATKY SA MUSIA MODLIŤ ZA SVOJE DETI S VEĽKOU LÁSKOU. DIEŤA, ČI UŽ NARODENÉ, ALEBO NACHÁDZAJÚCE SA V LONE SVOJEJ MATKY, CÍTI NEDOSTATOK MATERINSKEJ LÁSKY, JEJ NERVOZITU, JEJ HNEV, NENÁVISŤ. TOTO VŠETKO JE PRÍČINOU TRAUMY, NÁSLEDKY KTOREJ BUDE POCIŤOVAŤ V PRIEBEHU CELÉHO SVOJHO ĎALŠIEHO ŽIVOTA.

SVÄTÉ CITY KAŽDEJ MATKY, JEJ SVÄTÝ CELÝ ĎALŠÍ ŽIVOT, OSVIETIA DIEŤA OD MOMENTU JEHO POČATIA. VŠETKO, ČO SOM PRÁVE Povedal, SI MUSIA DOBRE PAMÄTAŤ AJ ICH OTCOVIA.

Tvoje dieťa ochorelo kvôli tvojej pýche

Jedna veľmi dobre vychovaná a vzdelaná žena navštívila Starca, aby mu povedala, čo ju veľmi trápi. Jej dieťa totiž trpelo neurasténiou. Ako hrom z jasného neba ju zasiahli slova Starca. Povedal jej, že dieťa ochorelo preto, že bola veľmi pyšná a povýšenecká. Dieťa vyzdravie vtedy, keď bude skromná a začne žiť duchovným životom. Po tomto rozhovore bola žena veľmi rozrušená. Keď vyšla z kélie veľmi plakala. Avšak pri nasledujúcich stretnutiach otec Porfirij ju utešil a dal jej silu a nádej na uzdravenie dieťaťa. V niektorých prípadoch „lekársky“ vplyv Starca sa ohraničoval radou „Konaj tak, čo vnukne Boh“, v iných požehnaním bez slova. Všetko to bolo účinné a vhodné potrebám každého.

Chlapec sa vzbúril kvôli vašej pýche

Rodičia jedného chlapca, ktorý ochorel na neurasténiu, obrátili sa o radu a pomoc na otca Porfirija. Starec hneď „uvidel“ dušu dieťaťa a povedal: „Váš syn je veľmi dobrý a má veľmi dobrú dušu, lepšiu ako je moja. Je zdravý. Jednoducho chlapec dostal duševný záchvat a vzbúril sa. PRÍČINOU TOHO JE VAŠA PÝCHA A JEHO ZLÝ VÝBER KAMARÁTOV. LEN VAŠA OSOBNÁ POBOŽNOSŤ A SVÄTOSŤ MU VRÁTI ZDRAVIE. MODLITE SA A ŽITE ZBOŽNE“. Keď matka chlapca počula tieto slova začala zúfalo nariekať a plakať, mysliac si, že svätosť je pre ňu nedosiahnuteľná. Vtedy jej Starec Porfirij povedal: „NEMÝSLI SI, ŽE SVÄTOSŤ - JE NIEČO NEDOSIAHNUTEĽNÉ A NEDOSTUPNÉ PRE ČLOVEKA. BYŤ SVÄTÝ JE ĽAHKÉ, LEN SA TREBA STAŤ POKORNÝ A MILOVAŤ SVOJHO BLÍZNEHO“.

Príčiny detských problémov

Jedna matka, ktorá mala vážne problémy s deťmi sa opýtala Starca: „Geronda, moje deti sa také narodili, alebo naše chyby sú príčinou ich problémov?“ Otec Porfirij odpovedal: „PRÍČINOU ICH PROBLÉMOV SÚ NAŠE CHYBY. HOCI NA NAŠE DEŤI MAJÚ NEGATÍVNI VPLYV AJ ICH PRIATELIA, ŽIJÚCI V HRIECHU, OHOVÁRAJÚCI ISUSA CHRISTA“.

Preložil: Mgr. Mikuláš ŠMAJDA
jazyková úprava: PhDr. Radoslav Šmajda

Život pravoslávnych na Západnej Rusi a v Poľsko - litovskom kráľovstve a prvé pokusy o vytvorenie cirkevnej únie III.

Nemôžeme nespomenúť názor pravoslávnej strany na polemiku v spore o charaktere západoruských metropolitov. Keďže Potij dobre vedel, že pravoslávni mu neuveria ani slovo, dal preto overiť svoj dokument na Vilniuskom magistráte. No je jasné, že autorita magistrátu, zloženého prevažne z latiníkov a uniatov, nemohla mať pre pravoslávnych dostatočnú vierohodnosť. Niektorí podozrievali Potija dokonca z toho, že sám túto listinu sfaľoval. Neuverili mu a čoskoro na to dokument podrobili vlastnému skúmaniu. Melentij Smotrickij vo svojom diele „Ορίνοϋς“, či Morochovskij v diele „Παρηγορέω“ dokázali jeho nepravosť. Neskoršie nepravosť dokumentu potvrdili Georgij Konisskij a metropolita Jevgenij. V týchto analýzach sa pripúšťa, že v časoch metropolitu Misaila a Josifa Soltana skutočne nútili pravoslávnych k únii, takže Potij zakladal svoj „objav“ na skutočných faktoch, avšak tieto podal skreslene (DUBOWICZ, J.: *Hierarchia, abo o Zwierzchnosci w Cerkwi Bożej*, Coll. Soc. Iesu, Lwow 1644, s. 172 – 185; In: КОЯЛОВИЧ, М.: cit. dielo str. 20).

Z opisov Kyjevosoľfijského snemu sa dozvedáme o pravdepodobnosti, že metropolita Grigorij Bulhar za svojho dlhoročného pôsobenia sa mohol často pokúšať popularizovať Florentskú úniu a podnecovať spory a polemiky o rozdieloch medzi Východnou a Západnou Cirkvou. Tieto spory sa výrazne zhoršili práve po smrti Grigorija, keď jeho prívrženci museli obhájiť svoje pozície a postarať sa o to, aby na metropolitnú katedru zasadol znova uniat. Je samozrejmé, že ani litovskí katolíci neostali nečinnými pozorovateľmi sporu,

dobrovoľne vzdávali Rusom a prechádzali pod moc moskovského kniežat'a Ivana III. (КОЯЛОВИЧ, М.: *Литовская церковная уния*, cit. dielo, s. 23, citujúc ЖУРНАЛ МИНИСТЕРСТВА НАРОДНОГО ПРОСВЕЩЕНИЯ II, Москва 1846, s. 40 – 62). O týchto útrapách sa dozvedel sám pápež, ktorý považoval za potrebné brzdiť horlivosť poľských latiníkov. Vo svojom liste, v ktorom hovorí hlavne o veľkokňažnej Jelene, upozorňuje aj na všetkých Rusov, pričom zakazuje ich prekrst'ovať, čo však požaduje, je uznanie zvrchovanosti moci pápeža. Týmto listom pápež zabránil obracaniu západoruských pravoslávnych na latinskú vieru a chcel ich nakloniť k únii v zmysle Florentskej únie. Litovskí katolíci, poslušní vôle pápeža, so svojimi požiadavkami sa často

krát obracali na vtedajšieho metropolitu Josifa Soltana, človeka v mnohom zaviazaného Poliakom za mnohé osobné výhody, ale hlavne za svoje zvolenie na metropolitnú katedru. Soltan skutočne ukazoval oddanosť únii, takže sami Poliáci ho nazývali „horlivým uniatom“, a pravoslávni zas „latinizujúcim pravoslávny“. No ako málo bol Josif Soltan úspešný vo svojej misii pre dobro únie je vidieť z listu konštatínopolského patriarchu Pachomija. Soltan sa sťažoval na svoje bezvýhodkové postavenie a žiadal patriarchu o radu - hovoril o neodbytných tlakoch latiníkov, aby na Litve bola zavedená únia, preto sa pýtal, ako má postupovať. Patriarcha mu v

spätnom liste odpovedal, že najlepšie by pre neho bolo, aby sa vyhovoril, že bez patriarchu sám úniu na Litve zaviesť nemôže. Zdá sa, že Soltan sa riadil radou patriarchu, o čom svedčí už nami

DEJINNÁ CESTA K BREST - LITOVSKÉJ CIRKEVNEJ ÚNII

kde sa vyvracala ich viera a zapájali sa do týchto dišpút a k akademickému dokazovaniu pridávali prenasledovanie pravoslávnych. Ako svedčí historik Narbutt „latinskí mnisi roztrúsení po Litve vniesli veľa zmätku medzi ľuďmi“ (Pozri NARBUTT, T.: *Dzieje Starożytnie naroda Litewskiego*, cit. dielo, s. 479).

Isté je, čo sa týka Potijovho dokumentu, že Poliáci v r. 1474 vyslali s posolstvom k pápežovi aj brestkého kastelána Josifa Soltana, ktorého donútili prosiť pápeža o vyriešenie pochybností okolo Florentskej únie. Je zdokumentované, že listinu, o ktorej možno povedať len to, že bola úbohým dielom fanatického latiníka stredoveku (pretože tento sa slovami Veľkého Slavoslovia týkajúcimi sa Isusa Christa sa obracal na pápeža) Soltan skutočne pápežovi odovzdal (КОЯЛОВИЧ, М.: *Литовская церковная уния*, cit. dielo, s. 23; NARBUTT, T.: *Dzieje Starożytnie naroda Litewskiego*, cit. dielo, s. 255). Aký bol „úspech“ tejto misie ukazujú nasledujúce udalosti. „Latiníci, ako sa zdá, - hovorí Kojalowicz, - sa presvedčili o neužitočnosti únie, vrátili sa k svojmu dávnejmu plánu a začali na Litve opätovne hlásať a presadzovať latinskú vieru aj cestou otvoreného prenasledovania pravoslávnych“ (Tamže, s. 23). Latiníci sa vtedy akoby boli vrátili do čias Jagella; pravoslávnych nútili dať sa prekrst'ovať a neušetrili ani ženu poľského kráľa Alexandra, Jelenu, dcéru moskovského kniežat'a, ktorú nútili, aby prijala latinstvo. Utlak bol tak veľký, že národ, aby sa zachránil pred prenasledovaním, sa utiekal k Moskve a celé oblasti Litvy sa

spomínaný dokument Vilniuského snemu z r. 1509, v ktorom niet žiadnej zmienky o únii, či pápežských požiadavkách; naopak, potvrdené sú v ňom všetky pravidlá Východnej Cirkvi. Situácia sa zmenila, keď Poliáci vstúpili do vojny s moskovským kniežat'om, vyvolanej aj prenasledovaním Západno - ruského Pravoslávia. Poliáci boli nútení krotiť svoju netrpelivosť voči pravoslávnej viere. Usilujúc sa uspokojiť moskovské knieža Ivana III., ako aj verejnú mienku v rusko - litovských oblastiach, prestali prenasledovať ľudí hlavne v blízkosti veľkokňažnej Jeleny, dokonca títo ľudia dostávali možnosť získať osobitné postavenie v týchto oblastiach. Takými boli napr. metropoliti Jona II. a Makarij II., ktorí dlhodobo spravovali západno - ruské eparchie a podľa poľských spisovateľov to boli horliví obrancovia Pravoslávia, samozrejme neprístupní akýmkoľvek požiadavkám na zavedenie únie. Ako uvádza Kojalovicz vo svojej práci o Brestskej únii: „Poliáci - latiníci, v tom čase na úniu v celej Západno - ruskej cirkvi ani nepomysleli. Ako písali ich historici, poľskej latinskej cirkvi v tom čase nastali najhoršie časy. Bolo potrebné nie že rozšírovať úniu, ale ju zachrániť pred konečnou záhubou“ (Опис Киевософийского Собора, cit. dielo, s. 114).

Ako zosumarizovať myšlienku zavedenia únie v Západno - ruskej Cirkvi na prelome v 15. - 16. stor. ? Litovsko - poľskí katolíci, podporovaní svojimi svetskými páňmi, vidiac nemožnosť obrátiť pravoslávnych priamo na latinskú vieru, pokúšali sa ich

dokončenie zo str. 7.

(a nie raz) získat' aspoň pre úniu. Práve preto, dokonca aj nestranní poľskí historici tvrdia, že únia skutočne v tom čase bola. Môžeme povedať, že skutočne bola, ale len ako neutíchajúce úsilie poľských katolíkov, bola v ich myšlienkach a túžbach, ktoré neustávali medzi poľskými katolíkmi. V tomto ohľade sa zachovalo množstvo vierohodných správ, ktoré nemožno odvrhnúť. V jednotlivých obdobiach sa takisto podarilo Poliakom pritiahnúť k únii toho či onoho metropolitu, hoci tiež si boli vedomí, že ten či onen metropolita sám úniu v celej Západo - ruskej Cirkvi nie je schopný zaviesť. Uspokojovali sa s tým, že aspoň on sám prijal úniu, no skoro zbadali, že v skutočnosti žiadnej únie niet, že Západo - ruská Cirkev ju vôbec nepozná v praxi, učení, ani bohoslužbe, a že pravoslávny ľud sa ešte viac vzdialuje rímskemu katolicizmu. Preto pokusy zaviesť úniu sa stále a stále obnovovali. Pretože pravoslávni tieto snahy likvidovali svojou pevnosťou vo viere, bolo potrebné im dať silu Jagellových ustanovení, ktoré postihovali tých, ktorí neuznávali moc pápeža, takže ich nepripúšťali k štátnym úradom, zvlášť do Senátu, nedovoľovali im budovať chrámy a bola zriadená inkvizícia (КОЯЛЮВИЧ, М.: Литовская церковная уния, cit. dielo, s. 25 - 28; DŁUGOSZ J., Jedność świętej cerkwie..., cit. dielo, s. 117 - 118). Ale ani tieto tvrdé opatrenia neprinesli očakávané plody - čím väčší bol nátlak zo strany latiníkov, tým viac sa v pravoslávnom národe iba posilňovala ich ortodoxná viera. Nepretržitě každoročné ťaženia Tatárov, ktorí prichádzali až k samotnému Vilnius (ktoré opisuje vo svojej histórii Narbutt) a takmer nepretržitá vojna s Ruskom iba sťažovali možnosti rímskym katolíkom šíriť, podporovať a upevňovať úniu v Litovskom kniežatstve. Samotné úsilie latiníkov v tomto období úplne zlyhalo dokonca i u samotných potomkov Jagella, ktorí ako právi Litovčania, boli oddaní viac Litve ako Poľskému kráľovstvu. Nakoniec všetky snahy o upevnenie únie v Západo - ruskej Cirkvi načas úplne prestali z dôvodu šíriaceho sa protestantizmu v prvej pol. 16. stor.. Národ vtedy úplne zabudol na úniu, ktorá sa znovu obnovila až o niekoľko desaťročí, na konci 16. stor.. Aj keď mnohoročná snaha poľských latiníkov

o otrásenie pozícií Západo - ruskej Cirkvi mnohými pokusmi o zavedenie Florentskej únie vtedy skončila bezúspešne, Rímska Cirkev v Poľsku a Litve sa vďaka týmto snahám značne upevnila aj vďaka tomu, že dostala veľké a zvrchované privilégia. Pravoslávna Cirkev oproti tomu bola iba trpená a častokrát zaznávaná, ba postavená mimo zákon, ako čosi škodlivé pre zväzok Litvy a Poľska, pre Rzeczpospolitą (Pozri JAROSZEWICZ, J.: *Obraz Litwy...*, Diel II., cit. dielo, s. 31 - 36).

Následkom toho bolo postavenie Západo - ruskej Cirkvi a jej veriacich veľmi zložitá. Už pri vzniku Rzeczypospolitej mnoho pravoslávnej rusko - litovskej šľachty prijalo rímsky katolicizmus. Počet konvertovaných vzrastal pri každom pokuse šíriť rímsku vieru medzi pravoslávnyimi a ľudia boli vystavení každodennému stretu nevýhod Pravoslávnia a privilégií poskytovaných členom vládnucej rímskokatolíckej cirkvi. Takýmto spôsobom sa na území Západo - ruskej Cirkvi na začiatku 16. stor. vytvorila silná a agresívna časť latinskej cirkvi, ktorá v tom čase mala na Litve okolo 700 farností (Pozri NARBUTT, T.: *Dzieje Starożytnie naroda Litewskiego*, cit. dielo, s. 478 - 479).

Pri štúdiu histórie zachytávajúcej toto obdobie, niekedy je ťažko sa zorientovať v labyrinte protirečení, ktoré nakoniec na celé storočia poznačili národy Poľska a Ruska. Jedno je však jasné, čo sa týka témy našej práce - Brest - litovskej únie, litovsko - poľská vládnuca moc, kráľ a šľachta, podľa viery rímski katolíci, za značnej podpory latinského duchovenstva, stále prezentovali smer naklonený pápežskému stolcu, ktorého politicko - náboženské zámery boli vždy v Poľsku priaznivo prijímané a to bolo prvým krokom k úspechu v ich realizácii. To plne platí aj v odvekkej snahe Rímskeho stolca podrobiť si pod svoju berlu východné pravoslávne cirkvi, v tomto prípade prostredníctvom cirkevnej únie. A práve voči takému silnému súperovi bola v tomto období postavená Západo - ruská Cirkev, ktorá sa mohla brániť jedine vnútornou silou vychádzajúcou z viery svojich synov.

Hypodiakon ThDr. MUDr. Miroslav ŠČERBEJ

/z magisterskej práce, krátené redakciou., na pokračovanie/

NEVYSPTYATELNÉ CESTY HOSPODINA

alebo ,

... úsmevná historka jedného obrátenia

Roman bol baptista, ... už, celé tri mesiace. Horel vierou a túžil kázať všetkým naokolo o Christovi.

Obzvlášť jeho duša trpela pre tých, ktorí nesprávne verili v Christa. Ku príkladu, ako pravoslávni - jednoducho, modloslužobníci., klaňajú sa akými si ikonám, modlia sa k svätým - jednoducho

k ľudom. Nooo, samozrejme, možno i títo ľudia mohli byť veľmi dobrými, ale modliť sa k nim? Ved' je napísané: „Hospodinovi Svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine Jemu slúžiť!“ Roman chcel skutočne úprimne presvedčiť všetkých. Túžil po tom, že príde do pravoslávneho chrámu a pred všetkými usvedčí kňaza, a tak sa všetci pokajajú zo svojho hriechu a zanechajú svoje dušuhubiacie učenie.

Pocitovo sa pripravoval, vyberal výstižné citáty z Písma, aby baťušku zrazil na kolená. Dokonca si už aj vyhlídal chrám

– maličkú bielu cerkovku so zlatými kupolami v parku. O to viac jeho výber potvrdil fakt, že bola zasvätená sv. apoštolom Petrovi a Pavlovi. Kde inde, ak nie tam, bolo potrebné začať svedčiť a kázať? Rozhodnutie padlo...

No Roman, až takým hrdinom nebol – bol dosť plachý. Bol mladý, mal 19 rokov, ... všetko si dobre premyslel – Príde do chrámu na službu hneď od začiatku, aby sa tam trochu adaptoval. Rozhodol sa, že by nebolo dobré prerušovať modlitbu (lebo hoc ako by to bolo, predsa títo ľudia sa modlia k Bohu). Vyčká preto, kým začne kňaz kázať a vtedy ho usvedčí tak, ako prorok Eliáš usvedčil nehodných prorokov.

V baptistickom spoločenstve, ktoré navštevoval, zhromaždenia trvali približne hodinu a pol, predpokladal, že taký istý čas bude musieť vydržať aj v chráme. Preto sa aj rozhodol, že sa zúčastní aspoň zo zvedavosti na pravoslávnej bohoslužbe, kde ešte ani raz nebol. A tak náš hrdina, v jednu nedeľu, naplnený rznými víziami, vybral sa do chrámu.

V chráme, kde sa Roman vybral, bol správcom otec Pavel. Mal vyše 60 rokov, vysvätený bol začiatkom 90-tych rokov, kedy bol katastrofický nedostatok duchovenstva. Diaľkovo ukončil duchovný seminár a pokorne, v jednoduchosti srdca, snažiac sa slúžiť ako mohol Hospodu Bohu. Otec Pavel nebol veľkým teológom, ale zato bol skutočným modlitebníkom. Miloval bohoslužbu a slúžil často...

V nedeľu otec Pavel začínal bohoslužby o ôsmej hodine ráno utreňou, tak ako to robia v niektorých monastieroch.

O ôsmej hodine do chrámu prišiel aj Roman. Nesmelo prešiel prahom chrámu a rozhodol sa ostať zatiaľ v úzadí. Trochu hanblivo, samozrejme, že sa neprežehnával, našiel svoje miesto vzadu v kúte. Veriaci sa tiež nazberali – bolo mnoho staren, no takisto nemálo ľudí stredného veku i mládeže.

„Blahosloven Boh náš vsehda nyní i prisno i vo viki vikov“, - rozozvučal chrám vozhlás (zvolanie) kňaza. „Amiň“, - odpovedal žalmista a začal pomaly čítať slová žalmov. Roman sa prichytil, že mnohé z čítaného rozumie a chápe, hoc predtým si myslel, že v cirkvi je všetko nezrozumiteľné. Bohoslužba šla podľa svojho poriadku - vstupy chóru prerývali vozhlasy kňaza. Po nejakom čase pozhasínali svetlá v celom chráme, iba v rukách žalmistu, v strede chrámu, ostala zažatá svieca., v úplnom tichu, v pološere čítal žalmy. Bolo v tom čosi zvláštne, tajomné - nie z tohto sveta... Roman pocítil priam zimomriavky na tele - tak ho zasiahol tento osamotený hlas v preplnenom chráme. Toto modlitebné ticho bolo takmer hmatateľné. Na zhromaždeniach vo svojom spoločenstve, kde často zvučala hudba, nikdy neokúsil toto mystické ticho.

Hneď, po krátkom čase, znova sa rozsvietili svetlá v celom chráme a vznešený stavec - náš otec Pavel - sprevádzaný obsluhujúcimi so sviecami, vyšiel na stred chrámu na polijeje. Vyniesli Evanjelium a čítal sa fragment z Jána o Christovi na Tiberiatskom jazere. To bola jedna z Romanových obľúbených častí Evanjelia. Po niekoľkých minútach ľudia pomaly, v rade, pristupovali k analoju s ikonou, kde ich otec Pavel pomazal olejom. Roman stál na svojom mieste. Začalo spievanie kánonu, potom slavoslovie a utrenia došla do konca. Bolo pol desiatej dopoludnia.

Celý čas Roman sledoval ľudí v chráme. Niektorí boli nepokojní, iní zas pozorní, oduchovní. Keď začalo čítanie časov, Roman si pomyslel, keďže slávnostné spievanie skončilo, že to je koniec bohoslužieb a kňaz takisto nevychádzal z oltárnej časti. Roman trochu znervóznel, keďže si myslel, že nastal čas kázne, ... nooo, čítanie pokračovalo do desiatej hodiny. Zrazu sa skutočne objavil kňaz, s kadidlom obišiel chrám a znova sa skryl v oltári chrámu. Prešla minúta, ďalšia, ... až znova chrámom zaznelo kňazovo zvolanie: „Blahoslovenno Carstvo Otca i Syna i Svjatoho Ducha, nyní i prisno i vo viki vikov“, na čo chór mohutným hlasom odpovedal: „Amiň!“, ... a začala Liturgia.

Romanovi sa liturgia celkom zapáčila - nádhera, hudobná harmónia atď. Jednak, okolo jedenástej hodiny sa už začínal vrtieť a nudiť. Služba tých pravoslávnych za pre neho neskutočne našahovala. Len s veľkou námahou sa dočkal momentu akejsi „pauzy“ - záves na ikonostase sa zatiahol, veriaci sa presúvali po chráme, dokonca zbadal voľné miesto na lavičke pod stenou a so zadost'uchinením si sadol a natiahol už opuchnuté nohy. Tak prešlo niekoľko minút, až začalo Príčaščenje (príjmanie Eucharistie).

Bolo pol dvanástej, keď skončila Liturgia.

Roman znova ožil. Zdalo sa, že prišiel jeho čas, no otec Pavel znova vyšiel na ambon a ohlásil, že ak sa niekto ponáhľa, môže poďísť ku križu ku poklone a potom začne Moleben.

Roman si len ťažko povzdychol. Taký zvrät nečakal. To už bolo neúnosné. „Čo to je? Kde kážeň?“ - myslel si, hľadiac na tých pár ľudí, ktorí odchádzali z chrámu. Ako nakoniec zaregistroval, boli to väčšinou mladí s maličkými deťmi. „Akože?! To len tak oídu bez poučenia?!“, - znova sa mu preháňali hlavou myšlienky. Ale, keď tak za nimi pozeral, vôbec nemohol povedať, že by vyzerali o niečo ukrátení. Ich tvár odrážala duchovný pokoj. Bolo vidieť, že dostali to, čo chceli, po čo tu prišli a ostatné bolo druhradé.

Medzitým bohoslužby pokračovali ďalej. Baťuška s veriacimi, doprevádzaní chórom, oslavovali Boha, Božiu Matku, svätých... Po skončení jednej bohoslužby hneď začala ďalšia - Akafist. Keď sa Roman snažil započúvať do tých nekonečných výziev „Radovať sa“, pritlačila ho strašná beznádej., už nemal síl zotrvať na pravoslávnej službe. Pozeral na hodinky - bola skoro jedna hodina poobede. Roman si v mysli preberal všetky svoje informácie o Pravosláví, chcúc medzi nimi nájsť jednu - kedy sa končia služby týchto „bratov“ vo viere. „Sviečky, poklony, ikony, modloslužobníci, farizeji, saduceji...“, - všetko to sa mu miešalo so zlosťou na seba samého: „Ja blázon!“, - myslel si, - „prečo som len prišiel od začiatku služby?“

V tom čase už moleben s posvätením vody dochádzal konca. Otec Pavel vzal kropidlo a v znamení križa sv. vodou požehnal všetkých na štyri strany. Roman pocítil, ako sa svätaná voda dotkla jeho rozhorúcenej tváre a trochu ho prebrala z jeho mračných myšlienok. Roman v duchu zajasal, keď zbadal, že baťuška znova vyšiel na ambon a zakončoval moleben. Zrazu precitol - už dostatočne dlho strávil v pravoslávnom chráme, aby pochopil, že je lepšie sa netešiť z predčasných záverov. I ukázalo sa, že mal pravdu - nasledovala ešte panychída, ktorá skončila pred druhou popoludní...

Roman sa zmohol akurát výjsť a sadnúť si na lavičku pred chrámom. Po tých vyše piatich hodinách bolo na neho až smutne pozeráť, zdalo sa, že dokonca pochudol. Sedel a pozeral na tých pravoslávnych „modlitebníkov“... „Ako to len môžem každú nedeľu vydržať?“ Kdesi ešte počul, že najdlhšie bohoslužby majú pravoslávni počas pôstu pred Paschou. „Nooo, keď dnes im služba trvala ponad päť hodín, ... tak koľko na Paschu?!“, - s úžasom premýšľal Roman.

Vtedy ho napadlo - „A čo ak, tak sa treba modliť? Tak, čo to potom je v jeho spoločenstve? Paródia? Karikatúra? Ak modlitba pravoslávnych sa tak veľmi líši od modlitieb jeho bratov vo viere, tak je celkom možné, že sa líši aj všetko ostatné?! A nakoniec, aj sám duchovný život v týchto spoločenstvách môže byť iba karikatúrou skutočnej duchovnosti?! Prvý krát rozmýšľal o Pravosláví bez predsudkov a podráždenia - tak ho únava zdravo pokorila. Vtedy vyšiel na ambon otec Pavel. Až teraz sa rozhodol povedať krátke poučenie, ale Roman už nemal ani síl, ani len ochotu prerušiť ho a usvedčovať.

„Modlitba, drahí bratia a sestry, - začal otec Pavel, - je hlavným zadaním kresťana. Modlitbou sa posväcuje srdce, um i konanie človeka...“. Baťuška ešte hovoril o láske, dodržiavaní Božích prikázaní, milosrdenstve, pokore... Všetky tieto slová boli jednoduché a pravdivé, a Roman cítil, že im nič nemôže vytknúť. Všetko bolo pravdivé, podľa Evanjelia. Roman sa zahľadel do tváre veriacich a divil sa - mnohí z nich vôbec nevyzerali unavení, práve naopak. Len on sa pri nich cítil ako stará, rozbitá bačkora...

Veriaci podchádzali ku križu, bozkávali ho a pomaličky sa rozchádzali. Roman už na nich pozeral úplne inak, ako na začiatku služby. Pozbieral síly, vstal a pomaly išiel ku bráne. Cítil sa tak, ako by sám zložil celé auto tehál.

Vychádzajúc z brány chrámu, spozoroval, že veriaci sa otáčajú a znova sa žehnajú smerom k chrámu. Aj on sa zamyslene pootočil, tak ako všetci a zahľadel sa tým smerom. Zlaté kupoly radostne odrážali slnečné lúče... Roman nemotorne zdvihol pravú ruku, ale hneď, akoby sa bol zarazil a s pocitom, akoby ho prichytili pri niečom neprístojnom, poobzeral sa, či ho nik nevidel a ponáhľal sa von. Na zhromaždenie baptistov už viac nešiel ...

Podľa článku Священника Сергия Бегияна -ПУТИ ГОСПОДНИ

preklad a úprava o. Dušan N. TOMKO

PRAVOSLÁVNÉ VIANOCE

V krásnej tradícii vianočného koncertu „**Pravoslávne Vianoce**“ sme pokračovali aj tento rok.

Pri príležitosti V. ročníka vianočného koncertu sme sa poďakovali jeho zakladateľovi prot. Imrichovi Belejkanovi, ktorý dal myšlienke Pravoslávnych Vianoc reálny základ, jasnú kontúru a smer. Jeho úprimným želaním bolo, aby tradícia kolied a vianočných sviatkov nezanikla v širiacей sa sekularizovanej spoločnosti. Neustále

zdôrazňoval, že koledy sú nádherné a veľmi silné duchovne. Oslovujú človeka nielen formálne, intelektuálne, ale zasahujú až jeho vnútro, prenikajú priamo do srdca. A toto je obrovská kultúrna hodnota, ktorú vytvorilo kresťanstvo, naši otcovia, naše matky, a treba ju chrániť a odovzdávať kontinuálne ďalším generáciám. Postupom rokov sa tento projekt vyprofiloval a po piatich rokoch je z toho nádherný spoločenský, duchovný a kultúrny zážitok prepletený pravdami o človeku a Bohu.

Na koncerte vystúpili: Pravoslávny chór sv. Trojice vo Svidníku pod umeleckým vedením protojereja Miroslava Humeníka. Spevácky liturgický zbor sv. veľkomočeničky Barbory zo Sloviniak pod umeleckým vedením Nadeždy Sičákovej. Zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove pod umeleckým vedením Anny Derevaníckovej. Mužská spevácka skupina Poľana s Máriou Pobehovou pod umeleckým vedením Jaroslava Dirgu. Zbor Katedrálneho chrámu Zosnutia Bohorodičky a sv. Jána Milostivého v Košiciach pod umeleckým vedením Slávky Rudačkovej. V deň koncertu sa chrám otvoril pre všetkých. Porozumenie a podporu nachádzame nielen u pravoslávnych veriacich. Sympatizantov si našiel aj v radoch veriacich iných vierovyznaní. Fanúšikov pribúda z roka na rok. V tento deň sa chrám stal úžasným miestom stretnutia ľudí rôznych vierovyznaní, z rôznych častí Košíc, okolia Košíc, z prešovského i košického regiónu. Po koncerte nasledovala recepcia, na ktorú boli pozvaní všetci zúčastnení. Spoločné agapé vytvorilo priestor pre spoločnú komunikáciu, výmenu myšlienok, budovanie a rozvíjanie medziľudských vzťahov. Ved' o čo nám všetkým ide? O posilňovanie vzťahov a budovanie jednej veľkej rodiny, kde aj napriek rôznorodosti dokážeme žiť v harmónii so zachovaním si vlastnej identity a autenticity. Koncert sa uskutočnil aj s finančnou podporou Nadácie PRO CASSOVIA.

